

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/141/141/97

SPRAWA OBECNOŚCI KRZYŻA W SEJMIE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

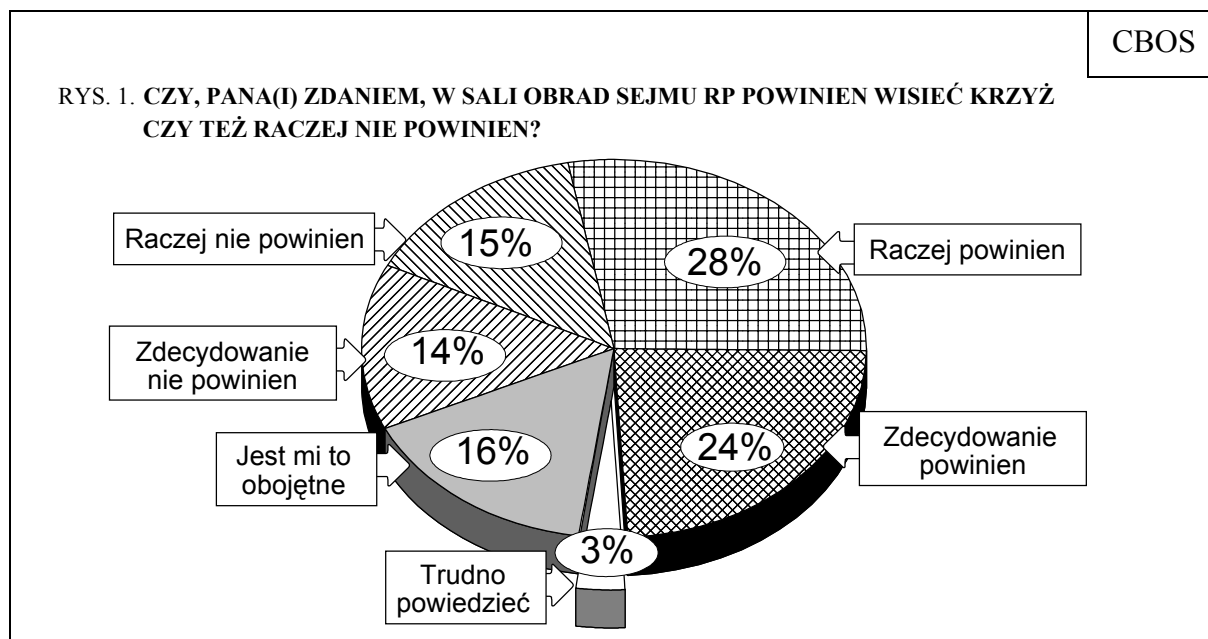
WARSZAWA, LISTOPAD '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Pierwszą sprawą, która stała się zarzewiem konfliktu w nowo wybranym Sejmie, było powieszenie krzyża w sali obrad przez grupę parlamentarzystów AWS. Inicjatywa ta wywołała protesty posłów SLD, którzy uznali, że obecność symboli religijnych w instytucjach państwowych łamie zasadę neutralności światopoglądowej państwa i zapowiedzieli wystąpienie w tej kwestii do Trybunału Konstytucyjnego. Prezes Trybunału prof. Andrzej Zoll uznał, że sprawa wykracza poza kompetencje tego organu i stwierdził, że może być rozstrzygnięta jedynie na drodze sądowej. Ważnym głosem w dyskusji na ten temat może być, jak się wydaje, osąd opinii publicznej¹.

Poglądy na temat obecności krzyża w Sejmie są w społeczeństwie podzielone, choć przeważa w tej kwestii stanowisko aprobowujące. Ponad połowa (52%) respondentów uważa bowiem, że krzyż powinien wisieć w sali obrad plenarnych, zarazem jednak znaczna liczba (29%) badanych jest przeciwnego zdania. Więcej niż co szósty ankietowany dystansuje się wobec całej sprawy, deklarując obojętność. Można przypuszczać, że osoby te nie aprobowując obecności krzyża w Sejmie, nie sprzeciwiają się jednak temu i tolerują taki stan rzeczy.

¹Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (89) przeprowadzono w dniach 23-28 października '97 na 1168-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Opinie o obecności krzyża w sali obrad plenarnych najsilniej wiążą się z religijnością badanych i to zarówno w wymiarze subiektywnym - oceny własnej wiary, jak i w aspekcie obiektywnym - częstości uczestnictwa w praktykach religijnych. Niemal trzy czwarte badanych uważających się za osoby głęboko wierzące wyraża opinię, że krzyż powinien wisieć w Sejmie, natomiast wśród niewierzących odsetek ten sięga jedynie 13%. Im częstszy deklarowany udział w praktykach religijnych, tym częstsze przekonanie o potrzebie obecności krzyża w sali obrad Sejmu. Podziela je 83% osób praktykujących kilka razy w tygodniu oraz 21% badanych w ogóle nie uczestniczących w praktykach religijnych.

Opinie respondentów różnicują ich cechy społeczno-demograficzne. Z poglądem, że krzyż powinien wisieć w Sejmie, najczęściej zgadzają się ludzie starsi - powyżej 55 roku życia, emeryci i renciści, mieszkańcy wsi oraz osoby z wykształceniem podstawowym. Wśród grup społeczno-zawodowych obecność w sali obrad Sejmu najważniejszego dla chrześcijan symbolu w największym stopniu akceptują rolnicy, w najmniejszym zaś pracownicy umysłowi niższego szczebla. Obojętność w tej kwestii najczęściej deklarują prywatni przedsiębiorcy.

Interesująco przedstawiają się także regionalne różnicowania opinii w tym względzie. Umieszczenie krzyża w Sejmie zdecydowanie najczęściej popierają mieszkańcy regionu południowo-wschodniego, najrzadziej zaś regionu zachodniego i południowo-zachodniego.

Warto wreszcie zwrócić uwagę na związek opinii w tej kwestii z poglądami politycznymi badanych. Obecność krzyża w Sejmie aprobuje dwie trzecie osób identyfikujących się z prawicą, wśród respondentów o orientacji lewicowej natomiast jedynie 27%, ponad połowa zaś jest temu przeciwna. Uwarunkowanie opinii w tym względzie poglądami politycznymi badanych znajduje odbicie w przekonaniach elektoratów partyjnych. Najwięcej zwolenników obecności krzyża w Sejmie jest wśród sympatyków AWS oraz ROP. Osoby popierające umieszczenie krzyża w sali obrad dominują także w elektoracie PSL. Więcej wątpliwości kwestia ta budzi wśród osób, które deklarują, że w ostatnich wyborach oddały głos na Unię Wolności, jakkolwiek również w elektoracie tej partii aprobatą przeważa nad dezaprobatą. Najsilniejszy sprzeciw wobec obecności krzyża w sali obrad Sejmu wyrażają sympatycy SLD, spośród których połowa jest zdania, że nie powinien on tam wisieć.

Tabela 1

w procentach

Elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, w sali obrad Sejmu RP powinien wisieć krzyż czy też raczej nie powinien?			
	Tak	Nie	Jest mi to obojętne	Trudno powiedzieć
AWS	72	12	13	4
ROP*	71	15	10	4
PSL	60	29	7	4
UW	42	37	17	4
SLD	28	50	18	4

*Ze względu na niewielką liczebność tego elektoratu dane te należy traktować z dużą dozą ostrożności.

Kwestia obecności krzyża w Sejmie RP dzieli nie tylko posłów, ale także społeczeństwo. Gdyby jednak to ono miało dokonać rozstrzygnięcia w tej sprawie, pozostałby on w Sejmie.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, w sali obrad Sejmu RP powinien wisieć krzyż czy też raczej nie powinien?
 1 - Zdecydowanie powinien; 2 - Raczej powinien; 3 - Raczej nie powinien; 4 - Zdecydowanie nie powinien;
 5 - Jest mi to obojętne

	(%)					Trudno powiedzieć	Liczba osób
	1	2	3	4	5		
Ogółem	24	28	15	14	16	3	1168
Płeć							
Mężczyźni	23	29	15	15	15	3	553
Kobiety	25	27	15	13	16	5	615
Wiek							
do 24 lat	22	37	14	12	11	4	162
25-34	17	29	15	20	17	3	207
35-44	16	25	20	18	18	4	269
45-54	20	21	16	18	23	2	186
55-64	37	28	13	7	8	7	162
65 lat i więcej	38	30	7	7	14	4	182
Miejsce zamieszkania							
Wieś	29	36	12	7	14	3	434
Miasto do 20 tys.	23	25	18	14	17	3	141
od 21 do 100 tys.	21	27	15	15	16	6	241
101-500 tys.	20	19	18	24	17	4	225
501 tys.i więcej mieszk.	22	21	15	22	18	2	127
Region							
Północny	25	23	22	17	10	3	145
Zachodni	22	18	19	16	23	3	128
Środkowozachodni	27	23	12	15	20	2	170
Środkowy	24	25	13	19	14	4	203
Wschodni	27	32	12	9	19	4	143
Południowo-wschodni	27	43	7	7	11	5	182
Południowo-zachodni	16	26	20	18	15	5	201
Wykształcenie							
Podstawowe	34	33	8	8	14	5	366
Zasadnicze zawodowe	19	29	14	14	20	3	325
Średnie	19	24	22	19	13	3	390
Wyższe	19	22	17	22	17	3	87
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	19	30	15	18	18	1	55
Prac.umysł.niż.szczebla	11	24	25	23	15	2	124
Pracownicy fiz.- umysł.	23	16	18	18	18	6	81
Robotnicy wykwalifikowani	18	27	20	17	15	4	137
Robotnicy niewykwalifik.	29	23	15	15	16	2	63
Rolnicy	15	50	9	8	17	0	67
Prywatni przedsiębiorcy	20	16	6	26	25	7	63
Bierni zawodowo							
Renciści	31	35	11	6	14	3	131
Emeryci	37	27	9	10	12	6	218
Uczniowie i studenci	19	31	22	17	9	3	60
Bezrobotni	28	31	15	7	17	2	99
Gospodynie domowe i inni	15	27	16	15	21	6	71
Pracujący poza rolnictwem							
Sfera budżetowa	21	17	17	25	17	3	118
Sektor państwowy	18	22	23	18	15	4	137
Sektor prywatny	18	27	16	18	17	4	282
Spółdzielczość	15	30	31	4	20	0	17
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 200 zł	33	33	9	7	14	3	192
201 - 325	21	36	14	9	18	3	206
326 - 449	32	27	10	11	15	5	198
450 - 599	22	23	22	17	14	3	175
Powyżej 599 zł	13	23	21	24	15	4	217
Ocena własnych war. mater.							
Źle	27	33	10	10	16	4	327
Średnie	25	27	16	13	16	4	580
Dobre	17	23	20	21	15	4	261
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	59	24	4	6	6	1	70
Raz w tygodniu	29	35	12	7	12	5	563
Kilka razy w miesiącu	19	28	18	11	19	5	173
Kilka razy w roku	10	21	19	25	22	3	260
W ogóle nie uczestniczy	12	9	20	40	17	1	102
Poglądy polityczne							
Lewica	7	20	22	31	17	2	206
Centrum	16	27	21	14	18	3	280
Prawica	37	29	10	8	13	3	368
Trudno powiedzieć	27	32	11	9	15	6	313